

УДК 378+81.13+614.253.52

В. В. Свиридюк,

викладач

(Житомирський інститут медсестринства)

Sviridyuk.Vasil@mail.ru

ORCID: 0000-0002-2364-0452

ЛІНГВІСТИЧНА ТА НАУКОМЕТРИЧНА СКЛАДОВІ НАУКОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ МЕДСЕСТРИНСТВА

Наука необхідна народу. Країна, яка її не розвиває, неминуче перетворюється на колонію.

Фредерік Жоліо-Кюрі

У статті розглядається проблема формування наукової комунікативної компетентності магістрів медсестринства. Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі існуючих та розробленні нових перспективних підходів до формування наукової комунікативної компетентності медичних сестер із вищою медсестринською освітою. Наукова комунікативна компетентність має дві основні складові: лінгвістичну і наукометричну. Обґрунтовано тезу, згідно з якою лінгвістична складова наукової комунікативної компетентності поряд з наукометричною, свідчать на користь існування особливого феномену сучасної науки – наукової комунікативної компетентності, як уміння не лише проводити наукові дослідження, але й презентувати їх результати широкому загалу науковців.

Ключові слова: наукометрія, магістр медсестринства, наукова комунікативна компетентність.

Вступ. Актуальність проблеми формування наукової комунікативної компетентності магістрів набула небувалої гостроти останнім часом. Всі країни світу інвестують у розвиток національної науки значні кошти. Однак, стрімкий розвиток національної науки породив феномен "забутого цвинтаря". Свого часу з цього приводу А. П. Чехов сказав: "Національної науки немає, як немає національної таблиці множення". Аксиома безперечна, однак вона не викоринила ні "містечковості" в науці, ні феномену "забутого цвинтаря". Робиться відкриття, на його основі захищається дисертація, дослідник отримує науковий ступінь і вчене звання. А відкриття разом з дисертацією потрапляє до архіву. Якщо результати наукового дослідження не висвітлено на міжнародній науковій мові у престижному науковому виданні чи на міжнародному науковому форумі світового рівня, про них забувають, бо вони поховані на старому, занедбаному цвинтарі, куди ніхто не ходить.. Де ви бачили в Україні магістра чи спіранта, який замовляє переклад наукової статті із турецької, фінської, данської чи португальської мови? Так само турок, фін, данець чи бразилець не буде перейматись перекладом з української. У підсумку про відкриття надовго забувають, аж поки хтось інший не "відкриє" його заново. На сьогодні – це основне протиріччя розвитку науки в одній окремо взятій країні. Відсутність належної презентації нівелює значимість отриманих результатів.

У зв'язку з появою в Україні магістрів медсестринства, важливого значення набуває наукове обґрунтування процесу формування в них наукової комунікативної компетентності. Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми, дозволяє стверджувати, що розвиток комунікативності, як науки, визначається сформованістю власного категорійно-поняттєвого апарату. Чітко визначена, аргументована, внутрішньо несуперечлива система понять дозволяє проводити теоретичні й прикладні дослідження, у тому числі пов'язані з розробкою й реалізацією інновацій у вищих медичних навчальних закладах. Разом з тим аналіз наукових праць, свідчить про наявність низки протиріч у формуванні наукової комунікативної компетентності у медичних сестер із вищою освітою [1].

Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі існуючих та нових перспективних підходів до формування наукової комунікативної компетентності медичних сестер із вищою освітою – магістрів медсестринства.

Для досягнення мети використано наступні **методи** дослідження: контент-аналіз наукових джерел, методи системного аналізу та логічного узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наша цивілізація знаходиться на зламі свого історичного шляху, що проявляється кризовими явищами у всіх сферах суспільного життя, у тому числі і в галузі освіти. Про це свідчать декларація сотень освітніх теорій, парадигм і концепцій. Із великого розмаїття нових підходів, теорій та педагогічних концепцій, найбільш поширеною і продуктивною на сьогодні є парадигма компетентісно-орієнтованої освіти – competence based education (CBE). Термін запропонував американський лінгвіст Н. Хомський у 60-х роках минулого століття [2].

У законі України "Про вищу освіту" (2014 р.) законодавчо затверджено наступне визначення компетентності: *"Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних*

цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти".

Міжнародна комісія Ради Європи у 2005 році визначила 5 ключових компетентностей, які необхідно формувати у фахівця певної галузі:

1. Соціальна компетентність – здатність особистості брати на себе відповідальність у спільному прийнятті рішень, нівелювати соціальні, професійні, сімейні і побутові конфлікти ненасильницьким шляхом, проявляти активну життєву позицію, брати участь у демократизації суспільства.

2. Полікультурна компетентність – розуміння культурологічних відмінностей, уважне, толерантне ставлення один до одного, здатність жити у злагоді з іншими культурами, мовами і релігіями.

3. Комунікативна компетентність – володіння усним і письмовим мовленням, мистецтвом спілкування, що важливо у професійному і громадському житті.

4. Інформаційна компетентність – володіння інформаційними, комп'ютерними технологіями, здатність критично оцінювати і виважено ставитись до інформації.

5. Самоосвітня компетентність – здатність особистості постійно вдосконалюватись, неперервне зростання в професійному становленні, а також в особистому і громадському житті.

Поняття комунікативної компетентності ввійшло в науковий обіг у 1972 р. завдяки американському лінгвісту Д. Хаймзу, який новим терміном замінив поняття лінгвістичної компетенції, яке обмежувалось суто лінгвістикою [3].

Комунікативна компетентність має безпосереднє відношення до поняття комунікації, яка визначається як процес передачі інформації. Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Вона передбачає уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера по спілкуванню. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми [3].

Після того як Д. Хаймз вивів комунікативну компетентність із царини лінгвістики, розширив і доповнив поняття комунікативної компетенції як невід'ємної складової професійної компетентності, було створено низку її галузевих моделей. При цьому кожен дослідник знаходив і звертав увагу на істотні аспекти комунікативної компетентності, які виходять далеко за межі не лише лінгвістики, але й педагогіки. Різні аспекти комунікативної компетентності почали не лише вивчати, але й активно використовувати психологи, медики, журналісти, політики, юристи, військові та представники інших професій, які відкривали особливості професійної комунікативної компетентності притаманні для своєї галузі. З появою мережі Інтернет, персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та інших комп'ютерних технологій зв'язку особливого значення набула інформаційна комунікативна компетентність [4].

Ми також наголошуємо на тісному зв'язку комунікативної компетентності з інформатикою і вважаємо, що комунікативну компетентність, як процес, можна звести до інформаційної матриці: почуте, побачене, прочитане → запам'ятоване, осмислене, емоційно забарвлене → сказане, показане, написане,

Тому, ми визначаємо поняття комунікативної компетентності у широкому сенсі цього слова як **знання закономірностей збору і поширення інформації. У вузькому розумінні – це мистецтво бути зрозумілим і переконливим.**

Із професійних різновидів комунікативної компетентності для магістрів медсестринства найбільший інтерес становить медична та інформаційна. Вони мають багато аспектів, на яких у даній публікації ми зупинитись не будемо. Підкреслимо лише, що оволодіння інформаційною комунікативною компетентністю надає магістрам медсестринства небачені до цього можливості пошуку необхідної інформації в наукових джерелах, автоматизованої статистичної обробки даних наукових досліджень, можливість комп'ютерного моделювання процесів, що вивчаються, а також презентації отриманих результатів наукових досліджень на очних та віртуальних наукових форумах [4].

Поява персональних комп'ютерів, мережі Інтернет і віртуальної реальності, як засобів наукової комунікації, призвело до виникнення і стрімкого розвитку наукової комунікативної компетентності як феномену, що виходить далеко за межі професійної компетентності. З філософської точки зору наука як метод пізнання стоїть вище професійної діяльності. Більшість відкриттів зроблено науковцями-аматорами поза, а іноді всупереч їхнім професійним заняттям. Згадаймо хоча б польського єпископа з Фромворка Миколая Коперніка, італійського ченця Бруно Джордано Філіппо, французького королівського збирача податків Антуана Лорана де Лавуаз'є, англійського лорда сера Генрі Кавендіша, австрійського священника Грегора Йоганна Менделя, українського інженера, фахівця з проектування елеваторів, вугільних шахт та вітроелектростанцій, Юрія Васильовича Кондратюка (справжнє ім'я Шаргей Олександр Гнатович), які зробили фундаментальні відкриття в науці ніяк не пов'язані з їхньою професійною діяльністю.

Однак, поряд з ентузіастами-аматорами від науки існує чисельна армія науковців-професіоналів, які виробили власні канони спілкування. Наукова комунікація – інтелектуальний процес інформаційного

обміну, який виконує функцію порівняння досліджуваної реальності з ідеальною, вибудованою на основі загально визнаної наукової парадигми. Необхідною умовою самоорганізації наукових знань є інтерактивність вчених. Ще однією умовою успішного функціонування наукового колективу є оволодіння його членами загальними інтелектуальними навичками. Серед них найважливіша – наукова мова. Науковці прагнуть до взаєморозуміння. Тому, довгий час на європейському науковому просторі переважала латина, як єдина мова науки. На поточному етапі розвитку людської цивілізації мовою міжнародного спілкування в науковій сфері є англійська. Факт існування наукової комунікації (наукової комунікативності вчених) є доконаним, його визнає вся наукова спільнота. Тому згідно із загально визнаною освітньою парадигмою про освіту, що базується на компетентності, термін "наукова комунікативна компетентність" є також обґрунтованим. Інша справа, що розуміється під цим поняттям.

Ми визначаємо *наукову комунікативну компетентність як здатність науковців презентувати свої досягнення на зрозумілій світовій науковій спільноті мові за прийнятими у науковому товаристві правилами і критеріями оцінювання.*

Тобто, володіти науковою комунікативною компетентністю, означає бути зрозумілим і переконливим у середовищі науковців-професіоналів, оскільки сучасники оцінюють досягнення окремих дослідників переважно з подачі (визнання чи заперечення) професіоналами світового рівня. Парадокс, але в епоху Інтернету добитися світового визнання легше, ніж містечкового. Теза: "Нема пророка на батьківщині", – на сьогодні в науці є актуальною і такою залишиться ще надовго.

Наукова комунікативна компетентність має дві основні складові: лінгвістичну і наукометричну.

Лінгвістична складова наукової комунікативної компетентності полягає в тому, що існує особлива наукова мова. Вона використовується для наукових дискусій і публікацій.

Мова науки – система понять, знаків, символів, вироблена у сфері наукового пізнання для отримання, оброблення, представлення, збереження та використання знань. В якості спеціальної мови науки, зазвичай, використовують можливості природної мови, збагаченої додатковими знаками і символами [5, 6]

Важливою характеристикою наукової мови є її креативність. Креативність – основа мислення науковця. Кожен учений має бути творцем, оскільки серед науковців лише творчі особистості вважаються достойними поваги. Тому, наукова мова – це творча мова. Раніше науковці намагалися говорити якомога коректніше. Сьогодні вони прагнуть спілкуватися якомога креативніше. Креативність визначається як здатність створювати нове. Дослідники креативності встановили, що наукова мова постійно змінюється. Не всі люди розуміють нові мовні елементи. Щоб розуміти наукову мову, необхідно знати особливості середовища, в якому живуть і працюють науковці, постійно з ними спілкуватися, слідкувати за науковими публікаціями. Лише так можна зрозуміти, що вони хочуть сказати. Це зумовлено тим, що наукова мова містить багато спеціальних понять. Їх основна функція стандартизація та формалізація. У дилетантів складається враження, що науковці свідомо говорять складно і незрозуміло. Досвідчені науковці використовують нейтральну, термінологічно точну, зрозумілу фахівцям мову. І, навпаки, початківці віддають перевагу занадто складним мовним конструкціям. Справа в тому, що складна мова зачаровує людей. Дослідження підтверджують, що люди більше довіряють складнішим мовним конструкціям. Респондентам було запропоновано пройти тестування. Вони повинні були відповісти на спеціальні питання, що виходили за межі їхньої компетенції. При цьому у них була можливість вибору між кількома альтернативними відповідями. Деякі відповіді були прості, а інші – дуже складно сформульовані. Правильні відповіді були і серед простих і серед складних. Більшість тестованих схилилися до складних формулювань. Хоча вони взагалі не мали ніякого сенсу. Респонденти були засліплені складною псевдонауковою мовою. Хоча зміст був абсурдним, вони були вражені формою. Простий зміст подати у складній формі – цьому можна навчитися. Складні речі просто виразити для більшості науковців – не під силу. "Простота – це те, що найтрудніше, це крайня межа досвіду і останнє зусилля генія" – Аврора Дюпен, більше відома під своїм псевдонімом як Жорж Санд. Український поет і філософ, Григорій Сковорода, з цього приводу сказав так: "Хвала тобі Господи, що ти все необхідне зробив простим, а все складне – непотрібним" [5, 6, 9].

Ще одна особливість наукової мови полягає в тому, що науковці використовують спеціальні терміни, що являють собою багатоскладові слова. Наскільки довгим є слово, залежить від кількості інформації в ньому. Це показали останні дослідження. Американські дослідники вивчали європейські мови. Вони робили це за допомогою комп'ютерних технологій. Спеціальні комп'ютерні програми аналізували різні слова і словосполучення. При цьому за спеціальною формулою визначали кількість інформації. Результат був однозначний. Чим коротше слово, тим менше інформації воно передає, оскільки є багатозначним. Однак, короткі слова є більш вагомими, бо завжди емоційно забарвлені. У повсякденному спілкуванні люди вживають короткі слова частіше, ніж довгі. В наукових текстах, навпаки, переважають довгі багатоскладові однозначні терміни. Причиною цього є ефективність і точність наукової мови. Існує взаємозв'язок між довжиною і змістом слів. На сьогодні достеменно встановлює, що кількість інформації переданої за допомогою певної кількості символів завжди

залишається сталою. Можна сказати декілька довгих слів, або той же сенс передати за допомогою більшої кількості коротких слів, кількість інформації при цьому залишиться однаковою. Тому той, хто прагне бути добре зрозумілим, повинен вживати довгі однозначні слова, хто хоче бути переконливим – вибирає короткі слова. Адже короткі слова люди розуміють краще, ніж довгі. Тому для ораторів справедливим є принцип KISS! Keep It Short and Simple! (Коротко і просто!). Для науковців доцільним є принцип KICC! Keep It Clever and Clear! (Ясно і зрозуміло!) [5, 6, 9].

Ще одна важлива характеристика наукової мови – інтернаціоналізми. Інтернаціоналізми – це такі слова, які присутні у багатьох мовах. Вони походять від грецьких і латинських коренів. При цьому, слова мають те саме або подібне значення, вимова й орфографія часто також схожі.

Наукометрична складова наукової комунікативної компетентності. З другої половини минулого століття в наукових колах активізувались дослідження стосовно сутності і форм наукової комунікації. Завдяки діяльності Дерека Джона де Солла Прайса та його послідовників виник новий науковий напрям – наукометрія, яка окрім кількісного виміру значимості наукових результатів займається дослідженням різних аспектів комунікацій в науці [7, 8].

Після виникнення книгодрукування, головною формою закріплення і трансляції знань в науці постає книга. У книгах того часу, зазвичай, були представлені як конкретні наукові відомості про різні явища і процеси, так і їх філософська і світоглядна інтерпретація, а також принципи і форми включення наукових знань в існуючу картину світу. Наприклад, для науковців, що сповідують релігійний світогляд, основою і виправданням їхньої діяльності слугувала теза, яку не можуть спростувати чи заперечити ні теологи, ні атеїсти: "Бог створив світ, який піддається пізнанню. А пізнання промислу господнього найкраще свідчить про його велич". Вчені, які стоять на атеїстичних позиціях заперечення творця, сповідують можливість пізнання законів існування Всесвіту як прояву єдності його матеріальної і духовної сутності. За влучним висловом Поля Лафарга: "Вчений виганяє Бога із тої науки, котра становить предмет його дослідження".

По мірі розвитку науки виникала потреба в розробці нових засобів інформаційного обміну і комунікації між окремими ученими, які дозволяли б обговорювати не тільки глобальні питання, але і локальні, поточні завдання. У зв'язку з цим, виникає систематичне листування між ученими, яке здійснювалося переважно на латині. Згодом з'являються наукові журнали і стаття у XIX столітті набуває статусу основної інформаційної одиниці в науці.

У кінці минулого століття після завоювання Україною незалежності із більшості наукових публікацій зникає ідеологічна преамбула і вони набувають формальних ознак об'єктивності, тобто, відповідності істині. Українським вченим уже не потрібно посилатись на рішення чергового з'їзду комуністичної партії. Однак, формальні ознаки об'єктивності не завжди відповідають критерію істинності. Справа в тому, що наука вільна і незалежна, але залежні її творці. Знамениту тезу нобелівського лауреата Іво Андрича: "Істину можна виразити багатьма способами, але вона одна і вічна" доречно доповнити афоризмом Альбера Камю: "Вільний лише той, хто може не брехати". Тому особливу увагу потрібно звертати на вихідні дані статті. При цьому загальне правило наступне – чим більше в автора титулів і регалій, і чим вища посада, тим менше в нього свободи і тим більша вірогідність його заангажованості і не об'єктивності. За правду в науці раніше платили життям, тепер розплачуються кафедрами.

Стрімкий розвиток наукометрії в епоху комп'ютерних технологій породив появу низки нових понять і визначень, на кшталт: альтметрія, інформетрія, кіберметрія, вебметрія, імпакт-фактор, індекс цитування, наукометрична база тощо [9].

У даній публікації немає можливості для детального аналізу термінологічної визначеності цих понять. Всі вони наявні в українській версії Вікіпедії. Для науковців певний інтерес становить вебметрія, за допомогою якої визначається рейтинг вищих навчальних закладів (ВНЗ). Вебметричний рейтинг університетів світу (англ. Webometrics ranking of world's universities) – один з рейтингів ВНЗ за ступенем представлення їхньої діяльності в Інтернет-просторі. Рейтинг існує з 2004 року, публікується двічі на рік (у липні та січні). Його складає Лабораторія кіберметрики (Cybermetrics Lab) Національної дослідницької ради Іспанії (Spanish National Research Council, скорочено CSIC), яка діє при Міністерстві науки та інновацій Іспанії. Експерти Cybermetrics Lab аналізують понад 20 тис. вищих навчальних закладів і визначають їхнє місце застосовуючи власну методологію вебметрії. На сьогодні світовий рейтинг за версією CSIC очолює Гарвардський університет (США).

Найкращий український ВНЗ, який у 2016 році вийшов на першу позицію серед українських ВНЗ, – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, посів лише 937-е місце в міжнародному рейтингу CSIC. Друге місце в національному рейтингу належить Національному технічному університету "Харківський політехнічний інститут" (1265-е місце в міжнародному рейтингу). На третьому місці в національному рейтингу розташувався Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут" (1388-е місце в міжнародному рейтингу).

Житомирський державний університет імені Івана Франка розташувався на 25 позиції в національному рейтингу і входить до четвертої тисячі в міжнародному, пропустивши поперед себе 3884 університети світу та 10 класичних українських університетів.

Наступний наукометричний показник, який заслуговує на особливу увагу – індекс цитування. Індекс цитування – визначає кількість посилань на певного автора, зазначених у переліку літературних джерел за умови, що публікація була включена до наукометричної бази даних наукових публікацій. На світовому ринку наукової інформації на сьогодні представлені кілька наукометричних баз. Серед них три найбільш потужні. Це давно відома Web of Science – колишній ISI (Інституту наукової інформації у Філадельфії, США), яка моніторить більше 8700 видань англійською і частково німецькою мовами. Її конкурент – компанія Elsevier формує наукометричну базу під назвою SCOPUS. Обсяг обробки SCOPUS – більше 15 тис. журналів. Нарешті, на сайті Google Scholar (Гугл академія) доступна інформація щодо індексу Хірша науковців не лише за науковими журналами, але й за іншими електронними виданнями.

Необхідно підкреслити, що в міжнародних наукометричних базах домінують публікації англійською мовою, видання на інших мовах представлені вибірково і не відображають весь публікаційний потік. Мінімальні вимоги, для того щоб публікація була включена до самої нерозбірливої з наукометричних баз наступна: назва публікації на англійській мові, прізвище та ім'я автора в англійській транскрипції, заклад, з якого походить робота і країна англійською мовою, англійське резюме обсягом 1500-2000 символів, цитовані джерела літератури в англійській транскрипції та транслітерації. Редакційні колеги частини наукових журналів вимагають від авторів повідомити їхній особистий профіль в ORCID. Авторський профіль в ORCID – ідентифікатор науковця, на кшталт ідентифікаційного коду, за яким обліковуються публікації та можна визначати низку наукометричних показників, зокрема індекс цитування, h-індекс Хірша тощо. Але основна умова, без якої все вищеперераховане не має сенсу, – видавець журналу чи редакційна колегія збірника наукових праць повинні виставити в мережі Інтернет його електронну версію, тому що всі наукометричні бази формуються виключно на основі аналізу електронних джерел інформації.

Необхідно підкреслити, що в різних наукометричних базах індекс цитування вираховується по різному і за неоднакову кількість років. Типовий приклад – індекс Хірша або h-індекс, наукометричний показник, запропонований у 2005 американським фізиком Хорхе Хіршем з університету Сан-Дієго, Каліфорнія, США. Хірш запропонував наступне: "Вчений має індекс h, якщо h з його N статей цитуються як мінімум h раз кожна, в той час як решта (N – h) статей цитуються не більше, ніж h раз кожна" [10].

Не вдаючись до деталей математичних розрахунків при обчисленні індексу Хірша, звертаємо увагу на крайні випадки. Так, якщо у дослідника опубліковано 100 статей, на кожна з яких є лише одне посилання, його h-індекс дорівнює 1,0. Таким же буде h-індекс дослідника, що опублікував лише одну статтю, на яку послалися 100 і більше разів. Для того, щоб індекс Хірша зростав, необхідно публікувати багато статей, на які має бути багато посилань. Хірш вважає, що h-індекс середнього вченого-фізика приблизно дорівнює тривалості його наукової кар'єри в роках, тоді як у видатного фізика він удвічі вище. За Хіршем h-індекс, що дорівнює 10-12, може служити одним з визначальних факторів при вирішенні питання про надання досліднику постійного місця роботи у великому дослідному університеті; рівень дослідника з h-індексом, рівним 15-20, відповідає членству в Американському фізичному товаристві; а індекс 45 і вище може означати членство в Національній академії наук США [10].

Ми проаналізували результати наукових досліджень 133 магістрів Житомирського інституту медсестринства за 112 показниками, згрупованими у 7 груп, табл. 1.

Загальна характеристика роботи включала такі показники, як: прізвище магістра та його наукового керівника, назву роботи, рік захисту, науковий ступінь і вчене звання наукового керівника.

До другої групи класифіковані використані дослідницькі стратегії (експериментальні, не експериментальні), напрямки наукових досліджень, використані методи дослідження тощо.

У третій групі фігурувала низка кількісних показників, таких як: кількість сторінок, розділів, підрозділів, наукових джерел, кількість висновків, наявність практичних рекомендацій тощо.

Четверта група включала кількість апробацій (виступів з доповіддю) на наукових форумах міжнародного, загальнодержавного, регіонального рівнів та кількість отриманих дипломів за завойовані призові місця на міжнародних конгресах студентів і молодих вчених.

До п'ятої групи увійшли показники кількості публікацій, у тому числі у закордонних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, публікації у фахових виданнях, затверджених департаментом атестації науково-педагогічних кадрів МОН України, наукометричні індекси, монографії, розділи монографій, патенти, підручники, посібники та інші об'єкти інтелектуальної власності.

Найбільшу, шосту групу, складала показники, що характеризують типові помилки, які допускаються магістрами при виконанні наукових досліджень, презентації результатів на наукових форумах та на захисті.

Таблиця 1

Основні групи показників результативності наукових досліджень магістрів медсестринства

№ з/п	Назва групи	Кількість показників
1	Загальна характеристика магістерської роботи	6
2	Дослідницькі стратегії та застосування методів математичної статистики	17
3	Контент-аналіз магістерської роботи	29
4	Кількість і якість презентацій (апробацій)	10
5	Публікації, інші об'єкти інтелектуальної власності та їх наукометричні індекси	14
6	Типові недоліки магістерських робіт	33
7	Кількість питань при захисті, правильність відповідей на питання та отримана на захисті оцінка	3
8	Разом:	112

Загалом 137 магістрів медсестринства Житомирського інституту медсестринства впродовж останніх 7-и років 665 разів виступали з доповідями на наукових форумах міжнародного, загальнодержавного і регіонального рівнів. На науково-практичних конференціях міжнародного рівня магістри виступали 274 рази, частка міжнародних виступів від всіх виступів становить $41,2 \pm 1,9\%$. На загальнодержавному рівні магістри зробили 250 доповідей, частка від всіх доповідей становить $37,6 \pm 1,8\%$, на конференціях регіонального рівня магістри виступили 141 раз, частка від всіх виступів становить $21,2 \pm 1,65$. Магістри впродовж 7-ти років отримали 57 дипломів за призові місця, що становить $42,9 \pm 4,4\%$ від кількості магістрів та $8,6 \pm 1,0\%$ від всіх доповідей. Відповідно, кількість дипломів і частка у відсотках за призові місця на наукових форумах міжнародного рівня становить 25 ($43,9 \pm 6,6\%$), на загальнодержавному – 17 ($29,8 \pm 6,1\%$), на регіональному рівні – 15 ($26,3 \pm 5,9\%$).

Магістри опублікували 1014 статей і тез доповідей у різних наукових виданнях: від престижних зарубіжних фахових журналів, які включені до провідних міжнародних наукометричних баз Web of Science, Scopus, Google scholar, і мають імпаکت-фактор, що перевищує 2,0, до вітчизняних "братських могил на занедбаному цвинтарі", тобто наукових збірників містечкового гатунку для внутрішнього використання, які не мають електронних версій в Інтернеті з відповідними англійськими атрибутами.

Частка магістрів, що мають індекс цитування, тобто тих на роботи яких посилаються інші науковці, становить 4,8 %. Кожен з магістрів опублікував від 2-х до 34 статей (в середньому $7,4 \pm 0,4$ на одного автора) у різних виданнях мають ORCID 49 осіб ($36,8 \pm 4,2\%$), індекс Хірша мають 6 осіб ($4,5 \pm 0,9\%$), величина якого в них лежить в межах від 0 до 2,0 одиниць. Тобто 5 магістрів мають індекс Хірша, що дорівнює 1,0 та в одного він дорівнює 2,0.

Типовими недоліками, притаманними більшості магістерських наукових досліджень є некоректне представлення результатів власних досліджень, коли отримані абсолютні і відносні величини подаються без зазначення похибок, не завжди проводиться визначення вірогідності різниці порівнюваних величин за критеріями класичного параметричного статистичного аналізу (за критерієм Стюдента) чи непараметричного аналізу (за критеріями знаків, Манна-Уїтні тощо)

Тому, низьким відсоток робіт, на які посилаються інші науковці і відповідно індекс цитування, h-індекс Хірша тощо.

За рівнем опанування сучасних комп'ютерних технологій та наукометричними індексами ми виокремлюємо три рівні наукової комунікативної компетентності магістра медсестринства:

- володіння комп'ютерними технологіями підвищення свого фахового рівня засобами Інтернету;
- використання комп'ютерних технологій у професійній (педагогічній і науковій) діяльності;
- створення об'єктів інтелектуальної власності (розробка програмного забезпечення для комп'ютерних центрів дистанційної освіти, ноу-хау, винаходів) та їх презентація у засобах масової комунікації і міжнародних наукометричних базах.

Набутий нами досвід підготовки магістрів медсестринства в Житомирському інституті медсестринства дозволяє стверджувати, що впродовж двох років навчання всі магістри медсестринства опановують перший рівень, хоча є певні труднощі з прослуховуванням лекцій on-line на іноземних мовах.

Щодо використання комп'ютерних технологій для підготовки, організації і проведення навчального заняття за дистанційною формою навчання, розробки електронних підручників, створення власного освітнього Web-сайту з метою поглиблення наукової і викладацької компетентності, участі у віртуальних наукових форумах або вебінарах, на яких обговорення доповідей відбувається on-line, то переважна більшість магістрів медсестринства досягають цього рівня наукової комунікативної компетентності.

Третій рівень на сьогодні є досяжним не для всіх магістрів медсестринства, однак в інституті робиться все, щоб медичні сестри із завершеною вищою освітою, які не досягли цього рівня в інституті, були здатні опанувати його самостійно на післядипломному етапі самоосвіти і професійного удосконалення.

Висновки. Поглиблене вивчення лінгвістичної та наукометричної складових наукової комунікативної компетентності є перспективним підходом до формування у магістрів гуманітарних та природничих спеціальностей визначальних освітніх компетентностей: соціальної, полікультурної, комунікативної, інформаційної та самоосвітньої.

За рівнем опанування сучасних комп'ютерних технологій та наукометричними індексами ми виокремлюємо три рівні наукової комунікативної компетентності магістра медсестринства:

- володіння комп'ютерними технологіями підвищення свого фахового рівня засобами Інтернету;
- використання комп'ютерних технологій у професійній (педагогічній і науковій) діяльності;
- створення об'єктів інтелектуальної власності (розробка програмного забезпечення для комп'ютерних центрів дистанційної освіти, ноу-хау, винаходів) та їх презентація у засобах масової комунікації і міжнародних наукометричних базах.

Перспективи подальших розробок у цьому напрямку полягають у поглибленому вивченні особливостей наукової комунікативної компетентності магістрів медсестринства, зокрема таких її складових як лінгвістична та наукометрична.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Коновальчук І. І. Технологічні особливості інноваційної діяльності експериментальних навчальних закладів / І. І. Коновальчук // *Магістр медсестринства*. –2014. –№ 2 (12). – С. 22–29.
2. Chomsky N. *Aspects of the Theory of Syntax* / N. Chomsky. –Cambridge, MA : MIT Press, 1965. –164 p.
3. Hymes D. H. *On Communicative Competence* / D. H. Hymes. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1971. – 213 p.
4. Булах І. Є. Інформаційні технології у психології і медицині / І. Є. Булах, І. І. Хаїмзон. –К. : ВСВ " Медицина", 2011. –216 с.
5. Місяць Н. К. Терміни в науковому медичному дискурсі / Н. К. Місяць, В. Й. Білоус // *Магістр медсестринства*. –2015. –№ 1 (13). –С. 22–25.
6. Семенов О. М. Наукова мова як комунікативний феномен [Електронний ресурс] / О. М. Семенов. – Режим доступу : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Semenog.php>.
7. De Solla Price D. J. Citation indexing / Derek John de Solla Price // *The Journal of Histochemistry and Cytochemistry* : [Official Journal of the Histochemistry Society]. –1967. –№ 15 (5). – 299 p.
8. Price D. J. de S. *Networks of Scientific Papers* // *Science* [Електронний ресурс]. – 1965. – № 149. – 3683 p. – Режим доступу : <http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/pricenetworks1965.pdf>.
9. Вебметричний рейтинг університетів світу. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
10. Hirsch J. E. An Index to Quantify an Individual's Scientific Research Output / J. E. Hirsch // *PNAS* –2005. –Vol. 102 (46). – P. 16569–16572.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Konovalchuk I. I. *Tekhnologichni osoblyvosti innovatsinoi diyal'nosti eksperymental'nykh navchal'nykh zakladiv* [Technological Characteristics of Innovative Activities in Experimentative Institutions] / I. I. Konovalchuk // *Magistr medsestrynstva* [Nursing Magester]. –2014. –№ 2 (12). –S. 22–28.
2. Chomsky N. *Aspects of the Theory of Syntax* / N. Chomsky. –Cambridge, MA : MIT Press, 1965. –164 p.
3. Hymes D. H. *On Communicative Competence* / D. H. Hymes. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1971. – 213 p.
4. Bulach I. Ye. *Informatsini tekhnologii v psykhologii i medyzyini* [Information Technologies in Psychology and Medicine] / I. Y. Bulach, I. I. Hayimzon. –K. : VSV " Medyzyina, 2011. – 216 p.
5. Misyats N. K. *Terminy v naukovomu medychnomu dyskursi* [Terms in Scientific and Medical Discourse] / N. K. Misyats, V. Y. Bilous // *Magistr medsestrynstva* [Nursing Magester]. – 2015. –№ 1 (13). –S. 22–25.
6. Semenog O. M. *Naukova mova yak komunikatyvnyi fenomen* [Scientific Language as Communicative Phenomenon] [Elektronnyi resurs] / O. M. Semenog. – Rezhym dostupu : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Semenog.php>.
7. De Solla Price D. J. *Citation Indexing* / Derek John de Solla Price // *The Journal of Histochemistry and Cytochemistry* : [Official Journal of the Histochemistry Society]. – 1967. –№ 15 (5). – 299 p.
8. Price D. J. de S. *Networks of Scientific Papers* [Elektronnyi resurs] // *Science*. – 1965. – № 149 –3683 p. – Rezhym dostupu : <http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/pricenetworks1965.pdf>.
9. *Webometrychnyi reyityng universytetiv svitu*. Wikipedia. [Webometrics Ranking of World Universities] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
10. Hirsch J. E. *An Index to Quantify an Individual's Scientific Research Output* / J. E. Hirsch // *PNAS* –2005. – Vol. 102 (46). – P. 16569–16572.

Свиридюк В. В. Лингвистическая и наукометрическая составляющие научной коммуникативной компетентности магистров медсестринства.

Появление в Украине магистров за специальностью "Сестринское дело" обусловило необходимость научно обоснования процесса формирования в них научной коммуникативной компетентности. Цель исследования заключается в теоретическом анализе существующих и новых перспективных подходов к формированию научной коммуникативной компетентности медицинских сестер с завершённым высшим медсестринским образованием – магистров медсестринства. Методы исследования: контент-анализ научных первоисточников и методы системного анализа и логического обобщения. Из более чем 500 педагогических теорий и парадигм, наиболее распространенной и продуктивной на сегодня есть парадигма компетентностно-ориентированного образования – competence based education. Проведенный автором анализ первоисточников позволил обосновать вывод, что научная коммуникативная компетентность имеет две составляющие: лингвистическую и наукометрическую. Обоснованно тезис, согласно которому лингвистическая составляющая научной коммуникативной компетентности наряду с наукометрической, свидетельствуют о существовании проводить научные исследования, но и представлять их результаты научному сообществу особенного феномена современной науки – научной коммуникативной компетентности, как умения не только.

Ключевые слова: наукометрия, магистр медсестринства, научная коммуникативная компетентность.

Sviridyuk V. V. Linguistic and Scientometric Constituents of Scientific Communicative Competence of Master's Degrees in Nursing.

Appearance in Ukraine of Master's Degrees in Nursing stipulated the necessity of scientific ground of process of forming in them of scientific communicative competence. A research purpose consists in the theoretical analysis of the existent and new perspective going near forming of scientific communicative competence of medical sisters with the completed higher trained nurse education – Master's Degrees in Nursing. The author of the article uses such research methods: content-analysis of scientific original sources and methods of analysis the systems and logical generalization.

Results and discussions. From more than 500 pedagogical theories and paradigms, most widespread and productive for today there is a paradigm of the competence based education. The analysis of original sources conducted an author allowed to line up the conclusion that a scientific communicative competence has two components: linguistic and scientometric. Grounded thesis in obedience to which linguistic constituent of scientific communicative competence along with scientometric, testify to existence of the special phenomenon of modern science – scientific communicative competence, as ability not only to carry out researches but also present their results a scientific association.

Conclusions and prospects of subsequent developments in this direction consist in the deep study of features of scientific communicative competence of Master's Degrees in Nursing, in particular such its constituents as informatively-computer and scientometric.

Key words: scientometrie, Master's Degree in Nursing, scientific communicative competence.